

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 23 februari 1921 kl. 3 e. m.

*Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner dels om förmögenhetsbeskattning av inre lösören m. m., dels ock om kommunal objektbeskattning av viss lös egen-
dom.*

(2:a avd.)

Närvarande: herrar Röing, friherre Fleming, Antonsson, Rickard Sandler, Wohlin, Karl August Nilson, Jonsson i Hökhult, Jönsson i Boa, Olsson i Kulenbergstorp, Bärg, Olsson i Ramsta, Lithander, Johansson i Kullersta, Rune, K. Johansson i Sölvedal, J. E. Björnsson, Isak Svensson, J. G. Carlsson, Sköld och Lövgren i Nyborg.

Till bevillningsutskottet hava överlämnats tvenne inom andra kammaren väckta motioner, nr 65, av herr *Hage*, och nr 195, av herr *Jonsson* i Hökhult och tre andra ledamöter av kammaren.

I den förra motionen hemställes,

»att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida och i vilken utsträckning följande föremål, som enligt § 13 i förordningen om inkomst- och förmögenhetsbeskattning undantagas vid taxering av tillgångarna, böra inräknas bland nämnda tillgångar, nämligen:

dels möbler, husgeråd och andra inre lösören, som äro avsedda för skattskyldigs och hans familjs personliga bruk (dock med avdrag för värdet av ett visst behöfligt normalinnehav),

dels ock konstverk, bok-, konst- och därmed jämförliga samlingar,

samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga det förslag, var- till utredningen kan föranleda.»

I den senare motionen yrkas, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring

i gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt, att vid taxering av förmögenhet även möbler, husgeråd, smycken och andra lösören, som äro avsedda för skattskyldigs och hans familjs personliga bruk, med undantag i varje fall för värde upp till 15,000 kronor, blir föremål för beskattning».

Till behandling i förevarande sammanhang har utskottet funnit lämpligt upptaga den likaledes till utskottet hänvisade motionen II:64, av herr *Hage*, varuti hemställts, "att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida och i vilken utsträckning en objektskatt, motsvarande bevillning av fast egendom, må kunna inom den kommunala beskattningen läggas på skatteföremål (möbler utöver ett visst normalinnehav, samlingar, automobiler m. m.), på vilka ingen kommunal objektskatt nu lägges, och för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda".

Beträffande motiveringen för de olika förslagen får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet.

De förstnämnda tvenne motionerna avse förmögenhetsbeskattning enligt gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt av viss lös egendom, som hittills varit från sådan beskattning undantagen.

Förmögenhetsbeskattningen är icke gammal i svensk skattelagstiftning. Den infördes först år 1910 i samband med den då genomförda reformeringen av vår direkta statliga beskattning, och den objektiva skatteregeln, som är given i 13 § av nyssnämnda förordning, har sedan dess icke undergått någon förändring. Enligt berörda paragraf äro från beskattning undantagna bl. a. *dels* »möbler, husgeråd och andra inre lösören, som äro avsedda för skattskyldigs och hans familjs personliga bruk», *dels ock* »konstverk, bok-, konst- och därmed jämförliga samlingar, så framt ej ägaren med dem driver handel eller yrkesmässigt håller dem för allmänheten tillgängliga».

De två nu omhandlade motionerna skilja sig från varandra såväl beträffande omfattningen av skattepliktens utsträckande som beträffande formen för det framställda förslagets realiserande. Medan herr *Hage* vill under beskattning indraga båda de ovan citerade grupperna av undantagen egendom, nöja sig herr *Jonsson* i Hökhult och hans medmotionärer med beskattning av den förstnämnda gruppen. Å andra sidan påyrka sistnämnda motionärer omedelbart beslut av riksdagen om författningsändring i motionens syfte, varemot herr *Hage* föreslår utredning av frågan.

Motionärernas tanke är icke ny. Den är i själva verket samtidig

med förmögenhetsbeskattningen själv. Redan vid 1910 års riksdag förelågo nämligen motioner i enahanda riktning.

I överensstämmelse med det av särskilt tillkallade sakkunniga inom finansdepartementet år 1904 utarbetade förslaget till förordning om skatt av inkomst och förmögenhet m. m. hade i propositionen om inkomst- och förmögenhetsskatt till 1910 års riksdag föreslagits, att från taxering av förmögenhet skulle, såvitt nu är i fråga, undantagas möbler, husgeråd, smycken och andra lösören, som vore avsedda för skattskyldigs och hans familjs personliga bruk, ävensom konstverk, bok-, konst- och därmed jämförliga samlingar, så framt ej ägaren med dem dreve handel eller yrkesmässigt hölle dem för allmänheten tillgängliga. Emot dessa undantag riktade sig tvenne inom andra kammaren väckta motioner, nämligen *dels* nr 290, av herr Olausson, som påyrkade, att levande och döda inventarier skulle vid taxering av förmögenhet upptagas såsom tillgångar endast i den mån de överstege 10,000 kronor, samt att efter denna generella begränsning båda de ovannämnda grupperna av egendom skulle vara underkastade skatteplikt, *dels ock* nr 292, av herr Karlsson i Fjäl, vilken ville begränsa det förstnämnda undantaget så, att från taxering skulle undantagas möbler, husgeråd etc. allenast till ett värde av högst 6,000 kronor.

Bevillningsutskottet gick ett slags medelväg. Utskottet föreslog, att från den ifrågasatta skattefriheten skulle undantagas *yttre* lösören, såsom lyxekipage, automobiler, lustjakter o. s. v., ävensom *smycken*, som i stället sammanfördes med den skattepliktiga gruppen »penningar, aktier etc.». Utskottets förslag härutinnan blev också av riksdagen bifallet, och hava, såsom redan nämnts, sedermera icke några ändringar vidtagits beträffande förmögenhetsskattens objektiva omfattning, ej heller förrän nu några ändringsförslag varit under behandling i riksdagen.

I detta sammanhang bör dock erinras, att vid kommunalskattefrågans behandling i riksdagen förra året, förelågo förslag om en kommunal objektbeskattning av viss lös egendom. I motionen II:405, av herrar Hage och Alvin, hemställdes sålunda bl. a. om utredning, »huruvida, på vilket sätt och efter vilka grunder en kommunalskatt, ungefärligen motsvarande fastighetsskatten, må kunna läggas på innehavet av möblemang utöver ett visst värde». Samtidigt påyrkade herr Sköld i motionen II:408 sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag, att förmögenhet, vilken icke åsamkade ägaren vare sig fastighets- eller näringskatt, måtte påföras en särskild skatt, förslagsvis kallad kommunal kapitalskatt. Ingendera motionen ledde till någon åtgärd från riksdagens sida.

Emellertid har herr Hage i sin föreliggande motion, II: 64, ånyo bragt frågan på tal. Sedda i samband med varandra, såsom motionärens mening är, åsyfta hans båda förevarande motioner en beskattning av hithörande lösa egendom såväl statligt, under hänsynstagande till den subjektiva skatteförmågan, som kommunalt genom en ren objektskatt.

*Utskottets
yttrande.*

1904 års ovan omförmälda sakkunnigförslag i dess offentliggjorda form är icke åtföljt av någon motivering, och man saknar därför direkt underrättelse om den princip, efter vilken de sakkunniga skilt mellan skattepliktig och skattefri förmögenhet. Det vill dock synas, som om den avgörande grunden varit den ifrågakommande egendomens produktiva eller improduktiva natur, varemot det icke ovillkorligt fordrats, att den faktiskt lämnat avkastning. Å andra sidan har skattefrihet för exempelvis konstsamlingar ansetts icke böra medgivas, då ägaren gör sig inkomst av dem.

Sistberörda inskränkning ger vid handen såsom ett säkerligen betydelsefullt motiv för den medgivna skattefriheten på förevarande område, att man velat skydda privatmannens rätt att så vitt möjligt hava beståndslärderna av sitt hem fredade från fiskaliska ingrepp.

1910 års bevillningsutskott yttrade i ämnet bl. a. följande. Att levande och döda inventarier enligt Kungl. Maj:ts förslag hänförts till sådan lös egendom, som vid taxering till förmögenhetsskatt skulle upptagas såsom tillgångar, berodde uppenbarligen därpå, att därunder ansetts ingå lös egendom, som användes i jordbruk eller annan rörelse och som följaktligen tjänade produktiva ändamål. Möbler, husgeråd m. m. samt konstverk och samlingar av förevarande beskaffenhet utgjorde åter dött kapital, som av denna anledning ansetts icke böra bliva föremål för förmögenhetsbeskattning.

Berörda skäl hava motionärerna ansett icke vara bärande. De hava härvid åberopat de ej sällan förekommande fall, då hela förmögenheter genom att vara placerade i konstsaker undgått beskattning, oaktat de bidroge till ökad soliditet och därmed också större skatteförmåga hos sin ägare.

Utskottet vill ingalunda bestrida det för övrigt självklara förhållandet, att innehavet av tillgångar av vad slag det vara må, som kunna förvandlas i penningar, skänker ägaren en viss ekonomisk styrka. Men fråga är, om denna synpunkt ensam bör vara ledande för skattelagstiftningen. Det kan tänkas, att på förevarande punkt två allmänna intressen korsas. Mot det fiskaliska intresset reser sig ett annat allmänt intresse. Det bör icke förbises, att exempelvis en privatman, som med stora ekonomiska

uppförfingar, mången gång i förening med personliga umbäranden, hos sig sammanför alster av äldre eller nyare tids bildande konst eller andra kulturföremål, därmed ej allenast tillfredsställer ett personligt samlarebegär utan också utför en kulturgärning av i många fall vittgående betydelse. De samtida konstnärerna behöva uppmuntras genom att få sina verk sålda, alstren av den äldre konsten behöva räddas undan förstörelse. I dessa avseenden kan den private samlaren i viss mån anses tillvarataga ett allmänt kulturintresse, som staten givetvis icke är i tillfälle att i erforderlig mån tillgodose. Ett indirekt stöd härutinnan har från statens sida hittills givits genom den medgivna friheten från förmögenhetsskatt.

Till den nu omhandlade synpunkten komma så de ovan antydda hänsynen till hemmets helgd, vilka utskottet finner berättiga till största möjliga skonsamhet vid uppsökandet av skatteobjekt.

De antydda synpunkterna hava motionärerna icke beaktat. Det vill förefalla, som om de letts av önskan ej blott att skaffa staten inkomst utan ock att i skatteväg träffa och eventuellt motarbeta förekommande lyx på detta område, vilket sistnämnda syfte givetvis är mycket beaktansvärt, men, efter utskottets uppfattning, lämpligare torde främjas på annat sätt och i samband med en eventuell lösning av frågan om lyxbeskattning i allmänhet. I ett avseende, nämligen i fråga om smycken, förbise herr Jonsson i Hökhult och hans medmotionärer, att deras önskemål alltifrån förmögenhetsskattens början varit förverkligat. I fråga om sådana värdeföremål äro för övrigt de av utskottet anförda synpunkterna icke tillämpliga. Dessa föremål hava också under senare år ej blott beskattats såsom förmögenhet utan ock under vissa omständigheter blivit föremål för en särskild stämpelavgift enligt förordningen den 11 juli 1919 om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor m. fl. lyxvaror.

Då härtill kommer, att en rättvis uppskattning av det förordade förmögenhetsskatteobjektet enligt sakens natur måste erbjuda stora vanskligheter samt, såsom ovan framhållits, själva skatteformen är till sitt rationella berättigande tvivelaktig och alltid bleve ägnad att väcka missnöje, vill det synas utskottet, som om föga anledning förefunnes att utan synnerligen tvingande skäl taga i anspråk den föreslagna skattekällan. Utskottet har därför funnit sig icke böra giva motionerna sin anslutning.

Vad slutligen angår den av herr Hage i motionen II:64 väckta frågan om en kommunal objektbeskattning av lös egendom, såsom möbler utöver ett visst normalinnehav, samlingar, automobiler m. m., är att märka, hurusom automobiler och dylika lösören av lyxnatur, såsom ovan nämnts,

äro underkastade förmögenhetsskatt till staten, varjämte, såsom känt torde vara, för närvarande förberedes en särskild automobilskatt, anordnad såsom en ren intresse- eller objektskatt och avsedd att tillgodokomma väghållningsdistrikten såsom en ersättning för den slitning av vägarna, som automobiltrafiken medför.

För övrigt vill utskottet erinra, att riksdagen i fjol i samband med antagandet av en provisorisk kommunalskattereform i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställde om förnyad, skyndsam och allsidig prövning av frågan om en reformerad kommunalskattelagstiftning. Tydligt är, att den utredning, som härav föranledes, kommer att omfatta jämväl spørsmålet om en kommunal objektskatt å lös egendom, och detta så mycket hellre, som detta spørsmål, på sätt ovan framhållits, var väckt redan vid förra årets riksdag. Med hänsyn därtill och då det icke lärer finnas anledning att i förevarande detalj föregripa den allmänna utredningen, skulle, efter utskottets åsikt, särskild framställning från riksdagens sida i detta ämne vara överflödig.

Under hänvisning till det ovan anförda får utskottet hemställa,

att de förevarande motionerna
II: 64, av herr Hage,
II: 65, av densamme,
samt
II: 195, av herr Jonsson i Hökhult m. fl.,
icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 26 februari 1921.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Reservationer:

1) av herr *Jonsson* i Hökhult, som anført:

”Utskottet erkänner i sin motivering det principiellt riktiga uti, att innehavandet av tillgångar jämväl av här avsett slag skänker en viss ekonomisk styrka, men uttalar samtidigt den meningen, att samlandet av konstlaster m. m. är en kulturgärning av vittgående betydelse och därför bör upp-

muntras genom frihet från förmögenhetsskatt. Såsom skäl emot ett bifall till motionen framhålles även, att man bör hava sitt hem fredat från fiskaliska ingrepp. Ehuru jag ingalunda förbisett dessa synpunkter eller vill på något sätt underskatta desamma, vill jag dock framhålla, att erfarenheten knappast ger vid handen, att ägandet av dylika värden icke skulle medföra lika stor skattekraft såsom förmögenhet som en mängd andra värden, vilka nu äro föremål för beskattning.

Vad synpunkten av hemmets helgd angår, så har denna betydelse endast beträffande sådana fall, då deklaraionsplikten icke blivit ordentligt fullgjord. I dylika fall lära redan nu taxeringsmyndigheterna nödgas ingripa lika störande beträffande hemmet, som om den här föreslagna utsträckningen av skattskyldigheten vore genomförd.

Då de av utskottet anförda skälen sålunda från min synpunkt icke kunna anses bärande, har jag ansett, att bevillningsutskottet bort tillstyrka bifall till min motion.”

2) av herr *Lövgren* i Nyborg;

3) av herrar *Sandler*, *Björnsson*, *J. G. Carlsson* och *Sköld*, vilka ansett, att utskottets motivering för avstyrkandet av motionerna II: 65 och II: 195 allenast bort innehålla en erinran om den inom finansdepartementet pågående undersökningen angående eventuell omläggning av förmögenhetsbeskattningen; samt

4) av herr *Wohlin*, mot vissa delar av motiveringen.
